

Károlyi gróf visszatért

Kenyai kafferbivaly-vadászatok után ma már főleg szarvast űz hajdani zempléni birtokának erdőségeiben nagykárolyi Károlyi László gróf, aki negyvenezer holdas nagybirtokörökösként napjainkban csak albérló valamikori főt kastélyukban. Füzérradványi parasztházában pedig olykor skóciai fűrjvadászatairól álmodozik. A hajdani gróf-csemete emigrálása után egyetlen családi festmény árából három évig élt és tanult Svájcban. Dolgozott mint kőművessegéd Argentínában, volt kávéültetvényes a perui őserdőkben, kereskedelmi ügynök a harmadik világ országaiban, majd vállalkozó Angliában és híres angol lóversenyek gyakori indulója. Nyolc éve hogy hazaköltözött, élvezi Angliából érkező nyugdíját, vezeti üzleti vállalkozásait, és azon töpreng, hogyan cserkészhetné be a világ húszezer leggazdagabb vadászát, hogy a Zemplénben puffogtassanak jó pénzért.

- Szólíthatom gróf úrnak?

- Nincsenek már grófok, de nem zavar, ha így szólít. Ha egykori zempléni birtokaimra látogatok, Füzérradványra, Kőkapura vagy Lászlótanyára, az ottaniak máig grófoznak. Az uradalmi személyzetnek sok leszármazottja él még, akiknek gróf vagyok.

- Engedelmeivel, csatlakozom hozzájuk. Gróf úr, talán nem véletlen, hogy ősi családi címermadaruk a ragadozó karvaly, hiszen a Károlyiak főleg katonaként jeleskedtek a magyar történelemben. Ön is így tartja számon őseit?

- A honfoglalókkal érkezünk, Kond vezér törzséből, fiának, Kurzannak nemzetségéből származunk. Mindig is katonai téren jeleskedtünk, már a tatárjárás idején emlegetik a katonáskodó Károlyiakat, a török elleni háborúkban ismertek voltak a Károlyi-bandériumok. A legmagasabb hivatali tisztséget egy főpohárnokság jelentette Zsigmond király alatt. A nagybirtokos Károlyi Sándor a kuruc hadak főparancsnoka volt, ő kötötte meg a szatmári békét, akkor kapott grófi címet és birtokokat Szabolcsban, Zemlénben. Híres volt az 1848/49-es időszakban a Károlyi-huszárezred. De ugyanígy az őseim nevéhez fűződik a Hegyköz iparosítása is: fűrésztelepet, ipartelepet hoztak létre Pálházán, kisvasutat építettek, fakitermelést, vadgazdálkodást folytattak. Gímszarvast, muflont telepítettek a Zemlénbe, ami persze a vadászataikat is szolgálta. A kőkapui vadászcastélyt is azért építették, hogy vadászati után ne kelljen visszakocsizni a füzérradványi kastélyukba. Akkoriban farkasoktól hemzsegett a Zemlén, ezért ha a Károlyiak Kassára indultak, elől-hátul vadá-

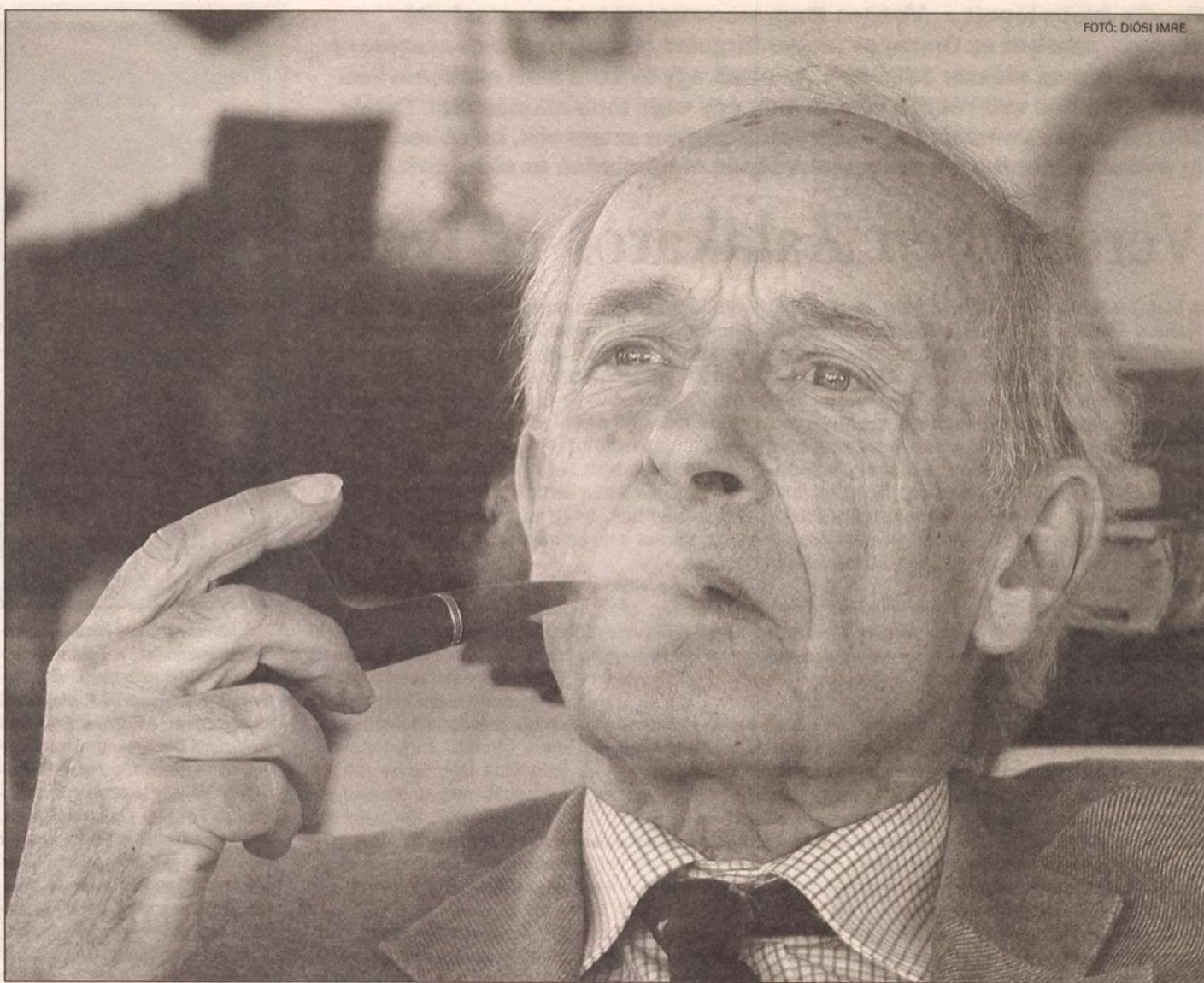
szok kísérték a hintókonvojt. Egyébként mielőtt megkérdezi, Károlyi Mihály, az 1918-as miniszterelnök, majd köztársasági elnök apámnak távoli unokatestvére: az édesanyja az én apai nagyapám nővére volt.

- Miként alakult a Károlyi család sorsa a második világ-háború végén?

- 1944 októberében apám Bécsbe menekítette a családot, azután felmentünk a Szudétákba, nagybátyám birtokára, majd Bajországra követekezett. Sikerült eljutnom Svájcba. Tizennégy éves voltam akkor. Egy családi festmény árából három évig éltem és tanultam Svájcban. 1948-ban Argentínába emigráltam, de szüleimnek csak 1949 végén sikerült Magyarországról nyugatra szökni testvéreimmel együtt, és szintén Argentínába emigrálni, ahol a család panziót nyitott egy strandon. Én azonban 1952-ben továbbutaztam két évre Chilébe, majd Peruba. Itt állami támogatással a Felső-Amazonas menti őserdőben kávéültetvényt létesítettem, amely az otthonom is volt 10 éven keresztül. Végül is egy limai bankban kötöttem ki. A hetvenes évek elején Londonba mentem, ahol kereskedelmi ügynökséget létesítettem. Onnan települtem haza 1995-ben.

- Megfordult közben idehaza, hogy bejárja a hajdani családi birtokokat?

- Először 1964-ben, perui állampolgárként voltam itthon. Főten működött már a gyermekváros, de a kastély kúszóbét nem léptem át, féltem az érzelmi megárázkódástól. Megfogadtam, hogy csak akkor teszem be a lábam, ha visszaadják. Találkoztam viszont a régi inasokkal, megdöbentett a szürkeség, amelyben él-

FOTÓ: DIÓSI IMRE

tek. Legközelebb már a Zemlénbe is felmentem, de az akkor tudószanatóriumként működő egykori füzérradványi kastélyunkba nem engedtek be. Szomorú volt látni a lepusztult Lászlótanyát és Kőkaput is - az előbbi SZOT-üdülőként üzemelt -, mindkettő a füzérradványi kastéllyal az én örökségem lett volna.

- A lánylótanyai ingatlanjuk, amely a maga harminchat szobájával a legkisebb vadászcastélyuk, Tudor-stílusban épült. Sokan ezért azt hitték, hogy a Károlyiak rokonságban állnak az angol királyi házzal.

- Ez csak pletyka. Nem vagyunk rokonságban az angol királyi családdal. De ha már királyi családokról beszélünk, hozzájuk csak annyi a közünk, hogy a főt kastélyparkban egy árkon, amelyet Erzsébet-árokknak neveztek, mint gyerek, a lovammal gyakran átugrattam. Nevét onnan kapta, hogy Erzsébet (Sissi) királyné, aki a gödöllői kastélyából sokszor átjött a dédszüleimhez falkázni, egyszer a lovával csúnyán felbukott azon a helyen. A Borsod megyei tanácselnököt ezeken is jobban izgatta a füzérradványi kastély. A nyolcvanas évek végén hívtott, hogy szerezzen befektetőket a hasznosítására. Tizenötmillió dollárt hoztak a tőkések, és amíg a papírokra vártunk, az ország rendszert váltott, kezdhettünk mindent előlről. A kastély felkeült a tartós állami tulajdonú épületek listájára, de szeretném, ha az alapítványunk vagyonkezelői jogot szerezne az épületre. A berendezés, a bútorok, festmények, tróféák 99 százaléka eltűnt. A megmaradt pár dolog egy részét Kuncze Gábor akkori belügyminiszter szolgáltatta vissza családunknak. Ha netalántán még rábukkannánk családunk volt tulajdonában lévő más dolgokra is, azokat is szeretnénk visszaszerezni, eredeti helyükön kiállítani. Az eredeti bútorokat széthordták, a pompás velencei tükörnek is lába kelt. Tudjuk, hogy például még vannak elődeim, és azok vendégei által elejtett tróféák, saját, első szarvasbikám agancsával együtt, amelyek még ott lógnak volt vadászcastélyaink új tulajdonosainak a falán!

- Gróf úr, mi az, amit megőrzött az arisztokrata gondolkodásmódból, életvitelből, életstílusból?

- Neveltetésemnek köszönhetően megmaradtam annak, aki voltam, ezért már az emigrációs években is igyekeztem mindent megőrizni. Tizedik születésnapom apám így szolt hozzám „egyszer, nemsokára, uradalmunk vezetését át kell vegye. De először sokat kell még tanulnia, és főleg meg kell tanulnia szolgálni. Nemsokára gondot kell viselnie nemcsak azok személyei, család-jai iránt, akik uradalmunknak dolgoztak és dolgoznak, hanem a birtokaink térségében élő lakosok iránt is, akiknek - nem úgy mint magának - az élet nem csak napos oldala lett kiróva a sors által. Ápolnia, megőriznie és gyarapítania kell a birtokot, amelynek úgy mint saját magam is, csak az adminisztrátora lesz, hogy majd tovább tudja adni utódainak, családunk jövő nemzedékeinek”. Gyerekkoromtól vadászok és lovagolok, ez ma sincs másként. Füzérradványban vettünk egy parasztházat, amit a múlt század elején a nagyapám adott az uradalmi nyugdíjasoknak, vadász-házzá alakítottuk, és ott lakunk, ha a Zemlénben vagyunk. Minden vadászati időnyben elmegyek, és az ott lótt tróféák olyan kedvesek, mint afrikai vadászataim szerzeményei: Kenyában, Tanzániában, Ugandában lőttem nagyvadakra, de inkább kafferbivaly-specialista voltam. Az egyik tróféámat rekordként jegyzik. Azokon az afrikai helyeken jártam, ahol apám vadászott Szechenyi Zsigmonddal. A másik passzióm a lovaglás. Bárhol éltem, mindig tartottam lovakat. Angliában egy félvér volt a legjobb, nemzetközi military versenyeken indultunk.

- Kastélyait nem kapta vissza, személyzet sem veszi körül, de nem is éri be a lovaglással és a vadászattal.

- Hétfőtől péntekig ugyanúgy dolgozom, mint más. Miként dolgoztak a szüleim is, hiszen az említett birtokok kastélyainak, valamint a budapesti Múzeum utcai palota, a főt kastély fenntartása rendkívül sok pénzbe került. Sőt

Nagykárolyi Károlyi László

Született: 1931. június 29.

Foglalkozás: vállalkozó és nyugalmazott emigráns

Család: nő

Pályafutás: vállalkozásról vállalkozásra Dél-Amerikában, Angliában, Magyarországon

még a személyzet nyugdíjairól is az uradalom gondoskodott. Ma már albérlok vagyunk a főt kastélyunkban, mi fizetjük a rezsit, és két bejárónő segít a háztartásban. Terepjarót és tízéves Volvót tartok, osztrák-magyar állampolgárságú feleségemnek van egy kis Opelje. Semmilyen luxus nincs az életünkben. Angliából kapom a nyugdíjamat, s működtetem londoni kereskedelmi ügynökségemet. Magyarországon a kárpótlási jegyek segítségével visszavásároltam a zempléni erdőbirtokainkat, s fakitermelést folytatunk. Főt mellett tizenhét hektáros szilvásvan, és létrehoztuk a jótékonykossági célú Főt Károlyiak Alapítványt, amely a főt és füzérradványi kastély egykori berendezési tárgyait, bútorait is szeretné felkutatni. Nem nosztalgázni jöttünk haza, hanem hogy segítsük a polárosodást.

- Elképzelhetetlen, hogy összejöjjenek a többi hazatelepült arisztokrátával, és régmúlt idők dicsőségét idézzék?

- Elmegyünk néha a Magyar Történelmi Családok Egyesületének rendezvényeire, de nem azért, hogy a múltat idézzük.

- A Károlyi-család története a Habsburg-ellenesség története is. Miről váltanak szót Habsburg Ottóval, ha egymás mellé sodródnak e rendezvényeken?

- Többször találkoztunk, ugyanis a nagynéném, Windischgratz Natalia tanította őket magyarul az ötvenes években Párizsban. Őseim Habsburg-ellenessége nem téma, mégsem igazán szerencsés alkalmak ezek, mert politikai véleménykülönbség van közöttünk.

- Megpróbálták-e a hazai politikai pártok megszerezni önt, és mindazt, amit képvisel?

- Voltak, akik megpróbálták parlamenti képviselőként indíta-

ni, de nem akartam elkötelezni magam. Gondoltam, jelentkezem a perui nagyköveti posztra, de végül is nem azért költöztünk haza, hogy visszamenjünk.

- Zemlénben azt beszélék, hogy különleges terveket dédelget: a világ leggazdagabb vadászait szeretné becserkészni, hogy idejöjjenek vadászni.

- Van egy tizenöt-húszezer rendkívül vagyonos réteg a világon, amelynek tagjai vadászkat utaznak országról országra. Ismerem néhányukat: évente eladnak valamennyit a birtokaikból, hogy fenntarthatassék ezt az életformát. Náluk nem számít a pénz, ők igazán vadászélményekre vágyanak. Ezek az emberek kályhás vadász-házakat keresnek olyan ágyakkal, amelyeken a lepedő végéig. És amelyekben nincsenek műanyag pálmafák. Kalandot keresnek, amire a Zemlén igazán alkalmas.

- Jól érzi magát főt albérlóként, radványi parasztház-tulajdonosként?

- Semmilyen hiányérzetem nincs. Magyarországon élni a legnagyobb kaland!

- Mit gondol, az uniós Magyarországon az önéhez hasonlító történelmi arisztokrata családok kifényesítik majd címerüket, új életre kapnak?

- Nem úgy, mint régen: az osztályszámba menő dinasztikák helyett legfeljebb egy-egy személy hozhatja vissza azt a bizonyos régi dicsőséget. Ma már a gazdasági háttér sincs meg ehhez, apámnak például negyvenezer holdja volt, az én nevemen 280 hektár erdő és 10 hektár szántóföld van. A kérdés az, hogy e családok leszármazottai képesek lesznek-e saját maguk erejéből vezető szerepet vállalni, betölteni egy erős, szabad, demokratikus, polgári társadalomban. Biztos vagyok benne, hogy igen.

CSONTOS TIBOR

Nem élünk nagy lábon, én egy tízéves Volvót, osztrák feleségem egy kis Opel Corsát hajt. A vadászatakról persze nem mondtam le